

رویه هیأت داری بورس و اوراق بهادار

تا پایان سال ۱۳۹۵

تحقیق و تدوین
دکتر جعفر جمالی - معتمد صانقی

انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
دفتر: تهران، خیابان حافظ، نرسیده به جمهوری، پست ازهری، شماره ۱۰
تلفن: ۶۴۰۸۴۰۰۰
نمایشگاه و فروشگاه: تهران، میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شماره ۲۵
تلفن: ۸۸۶۴۸۱۹۲، دورنگار: ۶۴۰۸۴۹۲۶
تارنمای انتشارات: www.boursepub.ir
رایانامه: info@boursepub.ir

رویه هیأت داوری بورس و اوراق بهادار (تا پایان سال ۱۳۹۵)

- تحقیق و تدوین: جعفر جمالی، محمد صادقی
- ناشر: انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
- کارشناسی پیش تولید: علی اسماعیل پور
- کارشناسی تولید: سیدعلی اصغر حسینی
- طراح جلد: سید احمد موسوی
- چاپ اول: پاییز ۱۳۹۶
- قیمت: ۵۰,۰۰۰ تومان
- شمارگان: ۱,۰۰۰ نسخه
- چاپ و صحافی: انتشارات ماهش
- شابک: ۹۸۰-۶۰۰-۷۸۷۲-۳۲-۱

همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

سرشناسه: جمالی، جعفر، ۱۳۵۰ -
عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام. / Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور: رویه هیأت داوری بورس و اوراق بهادار تا پایان سال ۱۳۹۵ /
تحقیق و تدوین جعفر جمالی، محمد صادقی
مشخصات نشر: تهران: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، انتشارات بورس، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری: ۷۰۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۷۲-۳۲-۱
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: ۱. بورس -- قوانین و مقررات -- ایران / Iran -- Law and legislation -- Stock exchanges
۲. سازمان بورس اوراق بهادار -- قوانین و مقررات / Securities and Exchange Organization -- Laws and regulations
۳. بورس -- ایران / Iran -- Stock exchanges
شناسه افزوده: صادقی، محمد، ۱۳۶۷ - / شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، انتشارات بورس
Company Information Exchange Services: Publication Exchange
رده‌بندی کنگره: ۳۹۶ / ج ۸۴ / ۹۸۰ KM
رده‌بندی دیویی: ۳۴۶ / ۵۵۰ / ۹۲۶
شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۳۸۶۴۰

فهرست

۷	سخن ناشر
۹	پیشگفتار
۱۱	فصل نخست: در صلاحیت
۳۷	فصل دوم: در ایفای تعهد
۱۴۱	فصل سوم: در مطالبه وجه
۲۰۵	فصل چهارم: در معامله فضولی
۲۶۵	فصل پنجم: در معاملات اعتباری
۲۹۳	فصل ششم: در معاملات آتی
۴۰۳	فصل هفتم: در اجرای دستور مشترک
۴۴۵	فصل هشتم: در حق تقدم و تعیین تعداد سهام
۴۷۹	فصل نهم: در قطعیت و ابطال معامله
۵۱۹	فصل دهم: در افشاء و ارائه اطلاعات
۵۳۳	فصل یازدهم: در توقیف، توثیق و استرداد سهام
۵۵۱	فصل دوازدهم: در دعاوی طاری
۵۵۱	نخست: ورود شخص ثالث
۵۵۳	دوم: جلب شخص ثالث
۵۶۷	سوم: دعاوی متقابل
۵۷۳	چهارم: اعتراض شخص ثالث
۵۹۳	فصل سیزدهم: در اعتراض به رأی
۵۹۳	نخست: اعاده دادرسی
۵۹۸	دوم: واخواهی
۶۰۷	فصل چهاردهم: در اعسار و دستور موقت
۶۰۷	نخست: اعسار
۶۱۰	دوم: دستور موقت
۶۱۷	فصل پانزدهم: در مطالبه سود سهام

پیشگفتار

رسیدگی به اختلافات حرفه‌ای فعالان بورس و اوراق بهادار؛ اعم از تشکل‌های خودانتظام، بورس‌ها، بازارهای خارج از بورس، ناشران، نهادهای مالی، مشتریان و سرمایه‌گذاران، در صلاحیت هیأت داورى قرار دارد. هیأت، در این مقام پس از بررسی ادعای خواهان و استماع دفاعیات خوانده، مبادرت به صدور رأی می‌نماید که رأی صادر از طریق دواير اجرای ثبت اسناد و املاک اجرا می‌گردد. همچنین دعاوی مطالبه سود سهام از ناشرین نیز در این مرجع، رسیدگی می‌شود و رأی صادره در این خصوص توسط اجرای احکام دادگاه‌ها قابل اجراست.

ویژگی‌های بارز حل و فصل اختلافات در بورس و اوراق بهادار به نحو اختصار به این شرح است:

۱. هیأت داورى، مرجع ثانویه رسیدگی به اختلافات صدرالذکر محسوب می‌شود و اقامه دعوا نزد این هیأت، مستلزم طی فرایند سازش در کمیته سازش (کانون‌ها) (مثل: کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار، کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران و کانون شرکت‌های سرمایه‌گذاری سهام عدالت) می‌باشد. بنابراین، پیش از اینکه دعوا نزد هیأت داورى اقامه شود، نوعی الزام قانونی به ارجاع به سازش وجود دارد. زیرا قانون‌گذار ابتدائاً درصدد رفع مخاصمه از طریق مذاکره سازش بوده تا در صورت عدم توفیق، اختلاف به صورت توافعى رفع شود. لذا در صورت طی نشدن این فرایند، امکان قانونی رسیدگی توسط هیأت داورى وجود نخواهد داشت. پیداست وضع موجود، طبعی الزامی داشت و طرفین نمی‌توانند ارجاع به سازش را نادیده انگاشته و مستقیماً نزد هیأت داورى اقامه اختلاف نمایند.

۲. اتخاذ عنوان «هیأت داورى» از سوی مقنن موجب ابهام در شناخت نسبت طبق ضوابط حقوقی حاکم بر این مرجع با قواعد داورى شده است. این در حالی است که نهاد مورد بحث اساساً داورى محسوب نمی‌گردد. چرا که داورى، ماهیتی قراردادی دارد و تأسیس هیأت داورى یا داورى اجبارى تحت لوای داورى، تصنعی است و بر این اساس، مرجع حل و فصل اختلافات در بورس را باید «هیأت رسیدگی به اختلافات» تلقی نمود.

۳. هیأت داورى، متشکل از سه عضو می‌باشد که یک عضو توسط رئیس قوه قضاییه از میان قضات باتجربه و دو عضو از میان صاحب نظران اقتصادی و مالی؛ به پیشنهاد سازمان و تأیید شورا انتخاب و به اختلافات رسیدگی می‌نماید.

۴. هیأت داورى، تنها به دعاوی حقوقی (اختلافات حرفه‌ای) حوزه بورس و اوراق بهادار رسیدگی

می‌کند و جرائم و تخلفات انضباطی از حیطه صلاحیتی این مرجع خارجند.

۵. این هیأت، مرجعی اختصاصی و واجد صلاحیت ذاتی است که آراء آن قطعی، لازم‌الاجرا و غیرقابل تجدیدنظرخواهی است.

۶. در رسیدگی به اختلافات مورد اشاره، قانون‌گذار برای هیأت داورى محدودیت مکانی و سرزمینی در نظر نگرفته؛ از این رو این هیأت در عین صلاحیت ذاتی، صلاحیت کشوری دارد.

فارغ از این که مسائل فوق‌الذکر در جای خود محل تحقیق قرار گرفته، شناخت آن‌ها در تبیین نظام حل و فصل اختلافات در بورس ارزشمند بوده و حائز اهمیت می‌باشد. مبرهن است که تمشیت این نظام بر مبنای اصول و ضوابط حقوقی مستلزم شناسایی ابعاد دیگر نیز خواهد بود. بر این اساس، در مجموعه پیش روی با تبویب و تنقیح موضوعی آرای صادره هیأت، گام نخست در شناسایی رویه حاکم بر اختلافات برداشته خواهد شد و به تبع دسترسی علاقمندان به این حوزه، امکان نقد و یا توجیه مسائل مورد ابتلا هموارتر می‌گردد. چرا که اعتقاد ما بر آن است که بخش مهمی از اسلوب‌ها، قواعد و نظامات حاکم بر بورس و اوراق بهادار را باید از رویه استخراج نمود. پژوهش حاضر که در راستای معرفی این بُعد مهم ناظر به حقوق بورس و اوراق بهادار صورت گرفته، بر اساس موضوع دعاوی که تا انتهای سال ۱۳۹۵ منتهی به صدور رای شده، طبقه‌بندی گردیده و حسب مورد اهم مقررات قانونی مربوطه نیز مورد اشاره قرار گرفته است. این رویکرد، ضمن شناسایی رویه هیأت داورى، موجب معرفی بخش‌هایی از مقررات ناظر به موضوعات مورد اشاره در زمان رسیدگی و صدور رای نیز خواهد شد. شایان ذکر است که ترتیب آراء بر اساس موضوع اصلی دعا و مطابق با شماره دادنامه تنظیم گردیده و شماره‌گذاری برای هر دادنامه به همین نظم صورت داده شده است که این شمارگان علاوه بر تمایز آراء از یکدیگر، بر تعدد و تراکم موضوع دعاوی نیز دلالت دارد.

در اینجا لازم است اشاره شود که مجموعه حاضر مربوط به آراء صادره از دوره عضویت آقایان دکتر سام سوادکوهی‌فر، دکتر محمدرضا صابر، حسین انتظاری و اردول شاملو (به عنوان قضات منصوب)، و آقایان دکتر شاپور محمدی، کامران رشیدی، دکتر قاسم بی‌م‌دکتر حسین میرمحمدصادقی، حسین فهیمی، محمد عطایی، دکتر شهرام ابراهیمی، دکتر محمد سلطانی، حامد سلطانی‌نژاد، سید مهدی علم‌الهدی و دکتر مهدی ابراهیمی (به عنوان اعضاء) در هیأت داورى بوده که لازم است از تلاش‌های آن بزرگواران قدردانی شود.

همچنین، به صورت ویژه از حمایت‌های رییس محترم سازمان بورس و اوراق بهادار، جناب آقای دکتر شاپور محمدی در نهایی شدن این اثر تقدیر و تشکر می‌گردد.

از همکاران دبیرخانه هیأت داورى (آقایان غلامعلی میرزایی منفرد، محمدصادق شبانی، احمد امی و حسین زارع) که ما را در این حسنه ماندگار یاری کرده‌اند، نیز سپاسگزاری نموده و صمیمانه پذیرای پیشنهادها و انتقادهای صاحب‌نظران و اندیشمندان حوزه بازار سرمایه خواهیم بود.